

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

PRACTICAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL GUIDELINES OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

УДК 378.011.3-051:796(477.82)(043.5)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/84.1.17>

Денисенко Н.Г.,
докт. пед. наук,
декан факультету початкової освіти
та фізичної культури
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Марчук С.С.,
канд. пед. наук,
завідувач кафедри загальної педагогіки,
психології та методики початкової
освіти
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Борбич Н.В.,
канд. пед. наук,
ст. викладач кафедри загальної
педагогіки, психології та методики
початкової освіти
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Пуш О.А.,
канд. пед. наук,
ст. викладач кафедри загальної
педагогіки, психології та методики
початкової освіти
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

Смолюк А.І.,
канд. пед. наук,
ст. викладач кафедри загальної
педагогіки, психології та методики
початкової освіти
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради

У статті розглянуто практичну підготовку майбутнього вчителя як одну з центральних складових професійної освіти в умовах трансформації, зумовлених впровадженням Концепції Нової української школи. Обґрунтовано, що ефективна реалізація педагогічної практики забезпечує не лише апробацію здобутих знань, а й формування фахових компетентностей, здатності до інноваційної діяльності, рефлексії та інтеграції в професійне середовище. Актуальність теми визначається нагальною потребою в оновленні теоретико-методологічних підходів до організації практики, орієнтованих на запити студентів і виклики сучасної школи. Метою дослідження є аналіз ролі практичного компонента у професійній підготовці майбутніх учителів та окреслення стратегій її вдосконалення. Представлено результати анкетування здобувачів освіти спеціальностей «Середня освіта (Фізична культура)» та «Початкова освіта», що дозволили виявити освітні очікування, труднощі та пропозиції студентів. Педагогічна практика розглядається студентами як простір професійного зростання, особливо цінним у контексті безпосередньої взаємодії з дітьми, використання інтерактивних методів, нестандартних форм занять і новітніх освітніх технологій.

Разом із позитивним досвідом акцентовано увагу на типових ускладненнях: обмеженні творчої ініціативи, дефіциті наставницької підтримки, труднощах дисципліни та адаптації до реального шкільного середовища. З урахуванням зазначеного, практичну підготовку вчителя Нової української школи доцільно розглядати як інтегрований процес професійного становлення, що забезпечує перехід від теоретичних знань до педагогічної дії, залучає майбутнього вчителя до реальних освітніх практик та формує здатність ефективно й креативно діяти в умовах змін.

Запропоновано напрями вдосконалення педагогічної практики: впровадження наставництва та зворотного зв'язку, залучення до цифрового й інклюзивного середовища, розвиток самоменеджменту, рефлексії та розширення можливостей творчого самовираження. Комплексна модернізація практичного компонента сприятиме підготовці педагогів, здатних відповідати на запити сучасної освіти.

Ключові слова: практична підготовка, професійна компетентність, Нова українська школа, рання педагогічна практика, методична підтримка, вчитель фізичної куль-

тури, початкова освіта, інноваційні підходи, наставництво, цифрові технології.

The article examines the practical training of future teachers as one of the central components of professional education amid transformations driven by the implementation of the New Ukrainian School concept. It is argued that effective pedagogical practice not only allows for the application of acquired knowledge but also fosters professional competencies, the capacity for innovative activities, reflection, and integration into the professional environment. The relevance of the topic is determined by the urgent need to update theoretical and methodological approaches to organizing practice, tailored to students' needs and the challenges of modern schools.

The study aims to analyze the role of the practical component in the professional training of future teachers and outline strategies for its improvement. The results of a survey of students specializing in Secondary Education (Physical Education) and Primary Education are presented, revealing their educational expectations, challenges, and suggestions. Pedagogical practice is perceived by students as a space for professional growth, particularly valuable in the context of direct interaction with children, the use of interactive methods, unconventional lesson formats, and cutting-edge educational technologies.

Alongside positive experiences, attention is drawn to typical challenges: limited creative initiative, insufficient mentoring support, difficulties in classroom management, and adaptation to real school environments. Considering these factors, the practical training of teachers for the New Ukrainian School should be viewed as an integrated process of professional development, facilitating the transition from theoretical knowledge to pedagogical action, engaging future teachers in real educational practices, and cultivating their ability to act effectively and creatively in changing conditions.

Proposed directions for improving pedagogical practice include implementing mentorship and feedback mechanisms, integrating digital and inclusive environments, developing self-management and reflection skills, and expanding opportunities for creative self-expression. A comprehensive modernization of the practical component will contribute to preparing educators capable of meeting the demands of contemporary education.

Key words: practical training, professional competence, New Ukrainian School, pedagogical practice, methodological support, physical education teacher, primary education, innovative approaches, mentorship, digital technologies.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У контексті глибоких трансформацій національної освіти, що зумовлені впровадженням Концепції «Нова українська школа»

(НУШ), особливої актуальності набуває переосмислення підходів до професійної підготовки майбутнього вчителя. Сучасна школа потребує педагога, здатного не лише оперувати системою знань, а й ефективно застосовувати її в умовах

постійних змін, невизначеності, цифровізації та гуманітарних викликів. Особливо це питання загострюється в умовах повномасштабної війни, яка спричинила нестабільність навчального процесу, переривання практики, емоційне та фізичне виснаження всіх учасників освітнього процесу.

У цих умовах практична підготовка вчителя перестає бути лише компонентом освітньої програми – вона перетворюється на ключовий механізм адаптації, відновлення, професійної ідентифікації. Майбутній педагог має не лише засвоїти методику, а й навчитися діяти в критичних обставинах, організовувати безпечне середовище, бути моральною опорою для дітей і колег.

Відповідно до ідей НУШ, учитель має виступати фасилітатором навчання, здатним підтримувати ініціативу, розвивати в учнів критичне мислення, співпрацю, лідерство. Формування таких компетентностей неможливе без активного занурення у професійне середовище. Тому практична складова педагогічної освіти набуває функції не лише «перевірки знань», а й формування професійної стійкості, емоційного інтелекту та креативного мислення.

Форми роботи, що передбачають моделювання педагогічних ситуацій, участь у шкільних проєктах, проведення інтегрованих уроків, взаємодію з дітьми в інклюзивному чи кризовому контексті, – це не просто навчальні завдання, а сценарії набуття реального досвіду. Вони допомагають студенту побачити себе в ролі повноправного учасника освітнього процесу, формують внутрішню мотивацію, здатність до рефлексії, готовність нести відповідальність.

Таким чином, практична підготовка майбутнього вчителя в умовах воєнного стану та реформування освіти – це не лише педагогічна потреба, а стратегічна вимога часу. Вона забезпечує неперервність професійного розвитку, сприяє підвищенню соціальної стійкості освіти та формує покоління фахівців, здатних працювати в умовах турбулентності, невизначеності й високих морально-психологічних навантажень. Саме від якості цієї підготовки залежить успішна реалізація ідеалів Нової української школи та відновлення довіри до вчительської професії в умовах сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У період глибоких трансформацій української освіти, зумовлених переходом до компетентнісної моделі навчання, проблема практичної підготовки майбутніх учителів набуває особливої актуальності. Концепція «Нова українська школа» визначає ключову роль учителя, здатного забезпечити розвиток особистості учня. У цьому контексті практична складова професійної підготовки майбутніх педагогів розглядається не як допоміжний, а як системоутворюючий компонент їхнього фахового становлення. Теоретико-методологічні засади

такої підготовки ґрунтуються на принципах діяльнісного, особистісно орієнтованого, міждисциплінарного та компетентнісного підходів.

Означена проблематика вже стала об'єктом глибоких наукових розвідок. Практика стає засобом інтеграції теоретичних знань і професійного досвіду, створюючи умови для набуття рефлексивної здатності, професійного самовизначення, творчого мислення. Як засвідчено у праці О. Безкопильного, «ефективна підготовка до професійної діяльності передбачає моделювання цілісної системи формування готовності до здоров'язбережувальної, педагогічної та інноваційної діяльності, що базується на практичній взаємодії з освітнім середовищем» [1, с. 117].

А. Проценко та Д. Гарбар наголошують, що «формування професійної компетентності вчителя потребує включення в навчальний процес таких складових, як інтеграція цифрових технологій, інклюзивні методики, соціально-психологічна підготовка» [9, с. 42]. Згідно з їхнім дослідженням, саме практична реалізація цих підходів у ЗВО забезпечує готовність майбутніх учителів до роботи в умовах зміненої парадигми освіти [9, с. 42].

Особистісний вимір практичної підготовки висвітлюється у працях Т.Однолеток і М. Лянной, які акцентують увагу на значенні практики для формування педагогічної відповідальності, самостійності та психологічної стійкості. Практика, як вони зазначають, є «не лише джерелом професійного досвіду, а й простором для набуття ключових емоційно-вольових і соціальних якостей, необхідних сучасному вчителю» [7, с. 107].

Дослідження Л. Городничої та В. Ольховик, що включає емпіричний аналіз результатів анкетування студентів спеціальності «Фізична культура», доводить ефективність інтерактивних форм педагогічної практики. Їхній підхід демонструє, що застосування моделювання професійних ситуацій, портфоліо та рефлексивних методик сприяє зростанню впевненості у власних силах, самостійності й прагнення до саморозвитку [2].

У контексті підготовки вчителів початкової школи, праця Л. Себало доводить, що систематична й послідовна практична підготовка є важливим чинником розвитку здатності до самоосвіти, критичного мислення та адаптивності. Її дослідження підтверджує, що саме практика сприяє трансформації студентів у самостійних суб'єктів педагогічної діяльності [10, с. 153].

Значущим є й внесок С. Якименко, яка аналізує вплив педагогічної практики на готовність майбутніх учителів до роботи в цифровому освітньому просторі. Авторка обґрунтовує, що саме «практика, зорієнтована на сучасні технології, формує здатність майбутніх педагогів до впровадження інновацій, забезпечення індивідуального підходу та педагогічної гнучкості» [12, с. 37].

У Луцькому педагогічному коледжі реалізація освітніх програм усіх спеціальностей ґрунтується на принципі практичної орієнтованості, що відповідає сучасним вимогам до фахової підготовки майбутніх педагогів. Структура кожної освітньої програми передбачає обов'язкове проходження різних видів практик, які охоплюють як традиційні, так і інноваційні формати педагогічної діяльності.

Залежно від спеціальності, здобувачі освіти залучаються до навчальної, виробничої, переддипломної, а також інтегрованої практики, яка поєднує елементи фахової підготовки з реальними умовами професійного середовища. Особлива увага приділяється впровадженню інноваційних форм практичної підготовки – зокрема, бінарних занять, проектно-орієнтованих практик, участі у тренінгах, воркшопах, інституційних стажуваннях тощо.

Таке поєднання теоретичного навчання з цілеспрямованою практикою сприяє формуванню стійких професійних компетентностей, розвитку креативного мислення, комунікативної майстерності та здатності до адаптації в умовах освітніх трансформацій.

Виділення не вирішених раніше аспектів загальної проблеми практичної підготовки здобувачів освіти. Незважаючи на широке визнання важливості практичної складової у професійній підготовці майбутніх фахівців, у педагогічній освіті залишається низка недостатньо досліджених аспектів, які потребують додаткового теоретико-методичного обґрунтування. Однією з таких невирішених частин загальної проблеми є питання цілеспрямованого, поетапного формування практичних умінь і навичок починаючи вже з першого року навчання.

Традиційна модель організації педагогічної практики передбачає її зосередження на старших курсах, коли здобувач уже опанував значний обсяг теоретичного матеріалу. Водночас сучасні освітні реалії, вимоги Нової української школи та концепція наскрізного розвитку професійних компетентностей засвідчують необхідність раннього залучення студентів до практичної діяльності. На перших курсах саме практика може стати тим мотиваційним чинником, що сприяє професійному самовизначенню, усвідомленню сутності обраного фаху, формуванню рефлексивного ставлення до педагогічної праці.

Наявність цього аспекту як проблемного свідчить про потребу у переосмисленні підходів до структурування освітніх програм, зокрема в частині інституціоналізації ранніх форм практики (спостереження, волонтерства, участі в інноваційних педагогічних ініціативах тощо). Крім того, необхідно зважати на індивідуальні траєкторії студентського розвитку, коли вже з першого курсу можлива диференціація практичної підготовки

відповідно до рівня мотивації, академічної успішності та особистісних нахилів здобувача освіти.

Таким чином, рання практика – це не лише елемент професійного становлення, а й ресурс для посилення інтеграції теоретичної й практичної підготовки, актуалізації знань через діяльність, розвитку критичного мислення й здатності до самоосвіти. У цьому полягає актуальність і водночас нерозв'язаний потенціал проблеми, що потребує подальших досліджень та інноваційних рішень у системі педагогічної освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування ролі практичного аспекту в системі професійної підготовки вчителя Нової української школи, з акцентом на його значущість у формуванні фахових компетентностей, готовності до реальної педагогічної діяльності та впровадження інновацій в освітній процес. Особлива увага приділяється аналізу сучасних підходів до організації практичної підготовки здобувачів освіти педагогічних спеціальностей та виявленню освітніх запитів майбутніх учителів щодо її змісту, форм та умов реалізації.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретико-методологічні засади практичної підготовки вчителя в умовах реформування освіти та впровадження концепції НУШ.

2. Проаналізувати результати анкетування здобувачів освіти педагогічних спеціальностей (вчителів фізичної культури та початкової школи) з метою виявлення їхніх очікувань, труднощів і пропозицій щодо підвищення ефективності практичної підготовки.

У процесі дослідження застосовано комплекс взаємопов'язаних **методів**: теоретичний аналіз наукових джерел, контент-аналіз нормативних документів, анкетування здобувачів освіти, узагальнення емпіричних даних.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Вважаємо, що практична підготовка майбутнього вчителя постає як багатовимірний процес, що охоплює професійну, особистісну, технологічну та рефлексивну складові. Її ефективність визначається не лише обсягом набутих знань, а насамперед здатністю трансформувати ці знання в освітню дію – адаптивну, етичну, інноваційну.

У сучасних умовах реалізації Концепції Нової української школи така підготовка стає необхідною умовою якості педагогічної освіти та успішного впровадження реформ. Оскільки практична підготовка має виконувати функцію зв'язку між теорією і педагогічною дійсністю, важливо розглянути ті методологічні основи, які забезпечують її ефективність. У наукових дослідженнях (О. Безкопильний [1], Т. Лях [5], А. Проценко [9], С. Якименко [12] та ін.) також наголошується, що практична складова професійної підготовки ґрунтується на компетентнісному, міждисциплінарному та діяльнісному

підходах, що відповідають філософії НУШ. Більшість вчителів-практиків вважають, що практична підготовка реалізується через різноманітні форми педагогічної практики (навчальна, виробнича, психолого-педагогічна), а також шляхом залучення студентів до реальних і змодельованих освітніх ситуацій. Вони наголошують на важливості раннього професійного занурення, інтеграції цифрових інструментів та інклюзивних підходів, що відповідають сучасним освітнім запитам. З урахуванням зазначеного, практичну підготовку вчителя Нової української школи доцільно визначити як: *«інтегрований процес формування професійної готовності, який забезпечує перехід від академічного знання до педагогічної дії, передбачає активне залучення майбутнього вчителя до реальних освітніх практик, розвиває його здатність діяти ефективно, етично та креативно в умовах змін, нестабільності й соціальних викликів»*.

Таким чином, теоретико-методологічні засади практичної підготовки вчителя базуються на принципах рефлексивності, контекстності, суб'єктності студента, міжпредметної інтеграції та орієнтації на потреби учнів і суспільства. Їх упровадження у систему педагогічної освіти сприяє формуванню фахівця, здатного не лише викладати, а й провадити зміни, діяти лідерськи, емоційно стабільно та інноваційно в умовах викликів Нової української школи, зокрема – в умовах війни, освітньої нестабільності та гуманітарної турбулентності.

З метою всебічного вивчення ефективності проходження педагогічної практики, оцінки рівня професійної готовності здобувачів освіти до самостійної педагогічної діяльності, а також виявлення труднощів, з якими вони стикалися під час практики, було проведено анкетування студентів 4 курсу двох спеціальностей – Середня освіта (Фізична культура) та «Початкова освіта» (всього 57 осіб). Анкета містила як закриті, так і відкриті запитання, що дозволило поєднати кількісний і якісний аналіз, отримавши більш об'ємне уявлення про особистий і професійний досвід респондентів.

Практична користь педагогічної практики: як оцінюють її студенти?

На запитання «Чи була педагогічна практика для Вас корисною з точки зору набуття практичних професійних навичок?», переважна більшість респондентів (90,2%) відповіла ствердно. Ще 5,8% відзначили часткову користь, тоді як лише 3,3% не відчували суттєвого професійного зиску. Цей показник ілюструє рис. 1.

Результати свідчать про те, що практика залишається одним із найважливіших етапів професійного зростання майбутнього вчителя, адже дозволяє не лише апробувати набуті теоретичні знання, а й адаптуватися до реальних умов сучасної школи.

Найбільш ефективні форми педагогічної діяльності

Серед запропонованих варіантів студенти виокремили такі форми, що, на їхню думку, є найбільш результативними:

1. Проведення уроків (занять) – 78,6%;
2. Спостереження за досвідченими вчителями – 49,7%;
3. Аналіз і планування нестандартних занять – 22,6%;
4. Участь у шкільних проєктах / заходах – 18,9%;
5. Ведення документації / щоденника практики – 20,6%.

Цей показник ілюструє рис. 2.

Отже, активна взаємодія з учнями через проведення уроків залишається найбільш цінним досвідом. Спостереження і планування занять також формують професійне мислення, проте лише в поєднанні з реальним викладанням дають відчутний ефект.

Підтримка з боку керівників практики

На запитання «Чи достатньо Вам було надано підтримки від керівника практики / вчителя-наставника?», 80,4% студентів відповіли, що підтримка була повною. Ще 15,5% відчували лише часткову допомогу, тоді як 4,1% зауважили на її відсутності

Рис. 1. Суб'єктивне уявлення здобувачів освіти про значущість педагогічної практики для професійного самовизначення

Рис. 2. Оцінка здобувачами освіти ефективності різних форм педагогічної діяльності під час практики

(зокрема ті, хто проходив практику за місцем проживання).

Результати свідчать про те, наставницький супровід є критично важливим для формування впевненості й професійної самоідентифікації студента. В умовах віддаленого проходження практики слід забезпечити регулярний контакт з методистами та організувати дистанційні форми підтримки.

Основні труднощі студентів під час проходження практики

Відповіді на запитання про труднощі розподілилися так:

1. «Труднощі з дисципліною учнів» – 40,6%.
2. «Невпевненість у власних силах» – 30,3%.
3. «Відсутність методичної підтримки» – 20,2%.
4. «Відсутність зворотного зв'язку» – 8,9%.
5. «Недостатній рівень підготовки з методики» – 2,2%.

Результати відповідей подані у рис. 3.

Вважаємо, що найбільш поширеними є труднощі організаційного та психологічного характеру. Це вказує на потребу в удосконаленні практичної підготовки через тренінги з управління

класом, розвиток емоційного інтелекту, симуляційні заняття та індивідуальне консультування.

Самооцінка професійної готовності після практики

Оцінка власної готовності до професійної діяльності виглядає наступним чином:

1. «Відчуваю повну готовність» – 65,5%.
2. «Скоріше готовий / готова» – 22,3%.
3. «Потребую додаткової підготовки» – 10,2%.
4. «Не відчуваю готовності» – 2%. (рис. 4).

Результати вказують на те, що більшість студентів демонструють високу самооцінку власної готовності. Проте близько третини ще потребують глибшої практичної або методичної підтримки. Це акцентує увагу на важливості індивідуального супроводу під час усіх етапів практики.

Відкриті відповіді: що вдалося найкраще?

1. «Змогла організувати інтегрований урок із використанням Google Jamboard і відеофрагментів з YouTube. Учні були зацікавлені, а я – мотивована» (спеціальність «Початкова освіта»).

2. «Найкраще вдалося реалізувати інноваційний модуль з фрізбі – учні активно включались

Рис. 3. Виявлені здобувачами освіти труднощі, з якими вони стикалися під час проходження педагогічної практики

Рис. 4. Самооцінка здобувачами освіти рівня власної професійної готовності після завершення педагогічної практики

у гру, навіть ті, хто зазвичай був пасивний» (спеціальність «Фізична культура»).

3. «Вдалося знайти підхід до складного класу через гумор і командні ігри. Це допомогло налагодити контакт» (спеціальність «Фізична культура»).

4. «Пишаємось, що з однокласниками організували фітнес-квест на шкільному подвір'ї – це викликало інтерес навіть у батьків» (спеціальність «Початкова освіта»).

5. «Мені сподобалося створювати авторські завдання, які враховували рівень розвитку конкретних учнів» (спеціальність «Початкова освіта»).

Результати відповідей свідчать про те, що студенти відзначають ті моменти практики, коли мали можливість виявити ініціативу, реалізувати інноваційні ідеї та встановити емоційний контакт з дітьми. Особливо позитивно сприймається досвід, який поєднує творчість, цифрові інструменти та нестандартні види фізичної активності.

Відкриті відповіді анкети: (основні труднощі)

Спеціальність «Фізична культура»:

1. «Було складно утримати увагу учнів, особливо на останніх уроках дня – хотілося б більше практики саме у класах із різним рівнем дисципліни».

2. «Бракувало реальних прикладів адаптованих уроків для інклюзивних класів – це зробило б мене більш впевненою».

3. «Не вистачало підтримки наставника – добре було б мати щоденне обговорення уроків».

4. «Виникли труднощі з проведенням уроків з нових видів спорту через брак інвентарю. Було б корисно включити у програму ознайомлення з альтернативними ресурсами».

5. «Не відчувала, що маю право на ініціативу – більшість учителів вимагали копіювання існуючих планів»

Висновок: труднощі пов'язані з організацією уроків, адаптацією до нових вимог (інклюзія, цифрові засоби), обмеженим наставництвом і відсутністю достатньої свободи дій. Це свідчить про

потребу вдосконалення як змісту, так і умов проходження педагогічної практики.

Спеціальність «Початкова освіта»:

1. «Проблеми з утриманням дисципліни в молодших класах». Студенти зазначають, що їм важко організувати учнів, особливо в гіперактивних класах, де потрібно знайти баланс між контролем і доброзичливою атмосферою.

2. «Невміння адаптувати навчальний матеріал до різного рівня підготовки учнів». У класі можуть бути як швидко прогресуючі діти, так і ті, хто потребує додаткової уваги. Студентам важко відразу створювати диференційовані завдання.

3. «Нестача досвіду у веденні інтегрованих уроків (наприклад, з ІКТ, мистецтвом, громадянською освітою)». Багато студентів почуваються невпевнено, коли потрібно застосовувати міжпредметну інтеграцію або інноваційні підходи до викладання.

4. «Складність у взаємодії з батьками учнів». У деяких випадках виникали труднощі при проведенні батьківських зборів або індивідуального спілкування з батьками, особливо з питань навчальної успішності чи поведінки дітей.

5. «Відсутність чітких методичних рекомендацій або підтримки від наставника». Студенти зазначають, що іноді їм не вистачає прикладів розробок уроків або зворотного зв'язку щодо проведених занять, особливо якщо наставник був мало залучений у процес.

Виходячи з результатів опитування здобувачів педагогічних спеціальностей, дозволимо собі визначити стратегії вдосконалення педагогічної практики майбутніх учителів:

1. *Запровадження наставницької підтримки та педагогічного тьюторства:*

– налагодження системи педагогічного супроводу студентів з боку досвідчених учителів-наставників;

– формування партнерських відносин між студентами, вчителями-практиками та викладачами закладу вищої освіти;

– організація рефлексивних зустрічей і зворотного зв'язку за результатами практики.

2. Інтеграція цифрового та інклюзивного освітнього середовища:

– залучення студентів до роботи в умовах інклюзивного класу (спостереження, участь у командній взаємодії, аналіз кейсів);

– опрацювання цифрових платформ, сервісів і додатків, які реально використовуються в школах;

– створення умов для навчання студентів навичкам дистанційного викладання.

3. *Розвиток професійного самоменеджменту й педагогічної рефлексії:*

– упровадження інструментів самоспостереження, самооцінювання та планування власної професійної траєкторії;

– проведення тренінгів з розвитку емоційної стійкості, таймменеджменту та відповідального прийняття рішень у педагогічних ситуаціях;

– створення онлайн-щоденників/портфолію практики з регулярною аналітикою виконаних завдань.

4. Упровадження творчих та інноваційних підходів до практики:

– стимулювання експериментального викладання (наприклад, проведення бінарних, інтегрованих або проєктних занять);

– використання арт-методик, театральних форм, ігрофікації, спортивного коментування, STEAM-компонентів тощо;

– розширення тематики практичних завдань, зокрема через включення соціально значущих, культурних і громадянських ініціатив;

5. *Поглиблення взаємодії між закладами освіти та базами практики:*

– удосконалення механізмів співпраці між університетами й закладами загальної середньої освіти (через договори, угоди, спільні заходи);

– залучення директорів шкіл і вчителів до формування програм практики, критеріїв оцінювання та супроводу студентів;

– підвищення мотивації шкільних наставників до співпраці через сертифікацію, тренінги, методичні об'єднання.

Висновки. Аналіз результатів анкетування студентів спеціальностей «Середня освіта (Фізична культура)» та «Початкова освіта» засвідчив, що педагогічна практика є центральною складовою фахової підготовки майбутніх учителів. Вона не лише дозволяє апробувати набуті знання, а й формує впевненість, розвиває педагогічне мислення, сприяє інтеграції в професійне середовище.

Особливо цінним для студентів є досвід безпосередньої взаємодії з дітьми, впровадження інтерактивних форм роботи, організація нестандартних занять та інноваційних видів спорту. Водночас виявлені труднощі – відсутність

підтримки, обмеження творчості, труднощі дисципліни – вимагають системних змін в організації практики.

Отже, подальше вдосконалення педагогічної практики має ґрунтуватися на таких підходах:

– впровадження наставництва й регулярного зворотного зв'язку;

– активне залучення студентів до інклюзивного та цифрового середовища;

– розвиток практик професійного самоменеджменту й рефлексії;

– розширення інструментарію для творчого самовираження студентів.

– зокрема через інтеграцію нових видів спорту, арт-технік та технологій.

Це дозволить не лише підвищити якість підготовки вчителя Нової української школи, а й сформувати фахівця, здатного ефективно відповідати на виклики сучасної освіти.

Перспективи цього дослідження пов'язані з розробленням ефективних моделей ранньої практичної підготовки здобувачів освіти, що враховують сучасні вимоги до професійної діяльності педагога. Очікується, що результати сприятимуть оновленню змісту освітніх програм, інтеграції практики у навчальні курси з першого року навчання та впровадженню інноваційних форм співпраці з базами практики. Дослідження також відкриває можливості для диференціації освітніх траєкторій студентів і формування стійкої професійної ідентичності. У перспективі це дозволить підвищити якість фахової підготовки та адаптивність молодих фахівців до потреб сучасної школи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Безкопильний О. О. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі: теорія та методика: монографія. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 552 с.

2. Городнича Л., Ольховик В. Педагогічні аспекти професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2024. Т. 181. № 25.

3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт.-уклад. Н. П. Наволокова. Харків: Основа, 2009. 176 с.

4. Казанджі І. В. Сучасні підходи до професійної підготовки вчителя початкової школи. *Педагогіка і психологія*. 2004. № 4. С. 28–30.

5. Лях Т. Л. Методологічні засади професійної підготовки вчителя в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». *Наукові записки НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 148. С. 21–28.

6. Лянна М. І., Однолеток Т. О. Особистісно орієнтований підхід у практичній підготовці майбутніх педагогів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. Вип. 29. С. 62–68.

7. Однолеток Т. В., Лянной М. О. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури як педагогічна проблема. *Педагогічні науки*. 2009. С. 107.

8. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серп. 2013 р. № 607. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-p> (дата звернення: 30.05.2025).

9. Проценко А. А., Гарбар Д. О. Фахова підготовка майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти як актуальна проблема сучасної науки та освітньої практики. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2023. – № 1. С. 42–50.

10. Себало Л. І. Комплексний підхід до формування готовності студентів до самоосвітньої діяльності. *Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова*. Серія 17: Теорія і практика навчання та виховання. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. Вип. 13. С. 153–157.

11. Себало Л. І. Роль педагогічної практики у процесі підготовки майбутнього вчителя початкових класів до самоосвітньої діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Ужгород, 2014. 223 с.

12. Якименко С. Педагогічна практика у формуванні готовності майбутніх учителів початкової школи до діяльності у цифровому просторі. *InnovPedagogy*. 2024. № 76. С. 37–48.